

Curs 12

Testiculul (*Testis*)

Testiculul este glanda sexuală masculină cu rol în producerea și maturizarea spermatozoizilor precum și secreția testosteronului, iar împreună cu epididimul alcătuiește complexul epididimotesticular.

Fiecare testicul prezintă la extremitatea superioară, în dreptul marginii posterioare câte un corp alungit numit epididim care este segmentul inițial al ductului excretor al spermatozoizilor. Cei doi testiculi sunt cuprinși într-un sistem de învelișuri ce alcătuiesc scrotul.

Conformație externă

Testiculul prezintă două fețe, două margini și două extremități.

Fața laterală (*Facies lateralis*) este convexă și este acoperită în cea mai mare parte de tunica vaginală a testiculului. Epididimul o acoperă parțial.

Fața medială (*Facies medialis*) este uneori convexă, alteori plană, și este de asemenea învelită de tunica vaginală.

Marginea anterioară (*Margo anterior*) este convexă și se orientează anterior și inferior. Este acoperită în întregime de tunica vaginală.

Marginea posterioară (*Margo posterior*) se orientează posterior și superior. Este rectilinie și răspunde epididimului care aderă de testicul prin cap și coadă, ocupând partea laterală a acestei margini. Corpul epididimului se arcuiește formând o boltă peste această margine.

Extremitatea superioară (*Extremitas superior*) sau polul superior este neted și orientat anterior și lateral.

Extremitatea inferioară (*Extremitas inferior*) sau polul inferior, rotunjit, orientat inferior, posterior și medial, dă naștere unei lame care se atașează de scrot, este ligamentul scrotal.

Structură

Testiculul este alcătuit dintr-un înveliș, tunica albuginee, din stroma conjunctivă și din parenchim. La suprafață testiculul este învelit în tunica vaginală care a provenit din peritoneul parietal ajuns aici o dată cu coborârea testiculului în scrot, coborâre ce începe la sfârșitul lunii a III-a spre rădăcina membrelor inferioare și după ce străbat peretele abdominal în regiunea inghinală, se așează în scrot.

- tunica albuginee (*Tunica albuginea*) e un înveliș fibros, rezistent, de culoare albicioasă - albastruie, ce se reflectă și pe epididim. Pe marginea postero-inferioară a testiculului, albugineea pătrunzând în interiorul acestuia, formează o îngroșare, ce poartă denumirea de mediastinul testiculului (*Mediastinum testis*). De la aceasta pornesc, radiar numeroși pereți despărțitori ce împart țesutul propriu al testiculului în porțiuni de formă piramidală: lobulii testiculului, în număr de 200 - 300;

- stroma conjunctivă este alcătuită din septele testiculului (*Septula testis*). În grosimea septelor merg vase sanguine destinate parenchimului;

- parenchimul testiculului (*Parenchymus testis*) este format din 200- 300 de lobuli testiculari (*Lobuli testis*) conici sau piramidali, mai mari sau mai mici. Lobulii au consistență moale. Culoarea lor este galbenă - roșiatică. Un lobul este alcătuit din tuburi foarte subțiri și întortocheate care se numesc tubi seminiferi contorți (*Tubuli seminiferi contorti*). Canalul seminifer are o lungime de 30 cm până la 1,75 m. Peretele lui este format dintr-o teacă conjunctivă (membrană bazală) căptușită, la adult, cu un epiteliu alcătuit din mai multe straturi de celule seminale - spermatogonii, spermatocite și spermatide - care formează spermatozoizii; printre acestea se găsesc niște celule alungite, numite celule Sertoli, care au rol de susținere și de hrănire.

Canalele seminifere dintr-un lobul (2-3 la număr) se unesc într-un singur canal care părăsește lobulul - canalul drept (*Tubuli seminiferi recti*).

Între tubii seminiferi, în lobulul testicular, se găsește țesut conjunctivovascular, în care, din loc în loc, se află celule glandulare, numite celule interstițiale (Leydig). Canalele drepte ale tuturor lobulilor se adună în mediastinul testiculului, formând o rețea de canalicule - rețeaua testiculară (*Rete testis*). Din această rețea iau naștere niște canale (8-18), numite canale eferente (*Ductuli efferentes testis*), care străbat albuginea și trecând spre capul epididimului, confluează pentru a forma canalul epididimar.

Vascularizație și inervație

Arterele

Sunt în număr de trei: artera testiculară, ramură din aorta abdominală cu destinație specială pentru testicul; artera ductului deferent, ramură din artera iliacă internă, pentru extremitatea inferioară a testiculului, epididim și canalul deferent; artera cremasteriană, ramură din artera epigastrică inferioară.

Venele

Sunt profunde și superficiale. Ele se plasează anterior și posterior de ductul deferent și intră în constituția funiculului spermatic sub numele de plexul venos pampiniform. Din acest plex se formează vena testiculară drenată de vena cavă inferioară, cea din dreapta și de vena renală în partea stângă.

Venele posterioare sunt tributare ale venei epigastrice inferioare.

Venele profunde sunt reprezentate de vene scurte cu originea în capilarele testiculului și care converg către mediastinul acestuia unde vor forma venele centrale.

Limfaticele

Drenează limfa în nodurile limfatice preaortice și lateroaortice.

Nervii

Inervația testiculului este asigurată de ramuri vegetative provenite din plexul testicular. Fibrele senzitive ale acestui plex asigură sensibilitatea albuginee și a tunicii vaginale. Fibrele motorii au rol vasoconstrictor și determină contracția musculaturii ductelor eferente și a ductului epididimar în momentul eliminării lichidului seminal. Epididimul este inervat și de fibre nervoase provenite de la nivelul plexului deferențial.

Scrotul (*Scrotum*)

Scrotul se prezintă ca un sac voluminos, impar și median, situat în porțiunea cea mai ridicată a spațiului unghiular dintre coapse. Scrotul este așezat înaintea perineului, sub rădăcina penisului. Proeminența scrotului este liberă inferior și anterolateral. Prin extremitatea sa superioară el apare pediculat și atașat de regiunea pubiană. Pe linia mediană se recunoaște un șanț, ca o depresiune ce desparte doi lobi. În profunzimea șanțului se observă rafeul scrotal (*Raphe scroti*) care indică duplicitatea organului. Rafeul se continuă în profunzime cu un sept (*Septum scroti*) care este format din toate tunicile scrotului cu excepția pielii.

Structură

Pielea reprezintă primul strat al scrotului. Ea este subțire, semitransparentă, de culoare mai închisă, foarte extensibilă și brăzdată de plici transversale.

Tunica dartos (*Tunica dartos*) este o membrană fină musculară, de colorație roșietică, care aderă intim de fața profundă a pielii.

Fascia spermatică externă (*Fascia spermatica externa*) sau tunica celuloasă conține vasele și nervii superficiali.

Fascia cremasterică (*Fascia cremasterica*) este alcătuită de mușchiul cremaster.

Fascia spermatică internă (*Fascia spermatica interna*) sau fibroasa comună

Tunica vaginală (*Tunica vaginalis testis*) este o seroasă derivată din peritoneu. Lama parietală (*Lamina parietalis*) căptușește fascia spermatică internă.

Lama viscerală (*Lamina visceralis*) acoperă testiculul.

Căile spermatice

Căile spermatice sunt căile de excreție ale spermei. Ele se întind de la tubii seminiferi din testicul până la uretră. Sunt reprezentate de: tubii dreپți, rete testis, ductele eferente, ductul epididimal, ductul deferent, veziculele seminale, ductele ejaculatorie și uretra. Primele, până la jumătatea din ductul deferent sunt căi spermatice extrapelvine. Ultimele, de la jumătatea ductului deferent, sunt căi spermatice intrapelvine.

Căile spermatice sunt intratesticulare și extratesticulare. Căile spermatice intratesticulare sunt reprezentate de tubii seminiferi dreپți și rețeaua testiculară care constituie primele două segmente ale căilor spermatice.

Căile spermatice extratesticulare sunt: ductele eferente, ductul epididimar, ductul deferent, ductul ejaculator și uretra.

Tubii seminiferi drekți (*Tubuli semniferi recti*)

Mai mulți tubi seminiferi contorți (*Tubului seminiferi contorti*) dintrun lobul se strâng într-un singur tub colector, care este drept (rectiliniu) și care se numește tub seminifer drept. Pentru fiecare lobul există câte un tub drept.

Tubii seminiferi drekți se anastomozează formând rețeaua testiculară.

Rețeaua testiculară (*Rete testis*)

Reprezintă o rețea de ducte excretoare anastomozate, situată în porțiunea interioară a mediastinului testiculului. Ele se încrucișează cu vasele ce trec prin mediastinul testiculului.

Ductele eferente (*Ductuli efferentes testis*)

Reprezintă primul segment al căilor spermatice extratesticulare și formează împreună cu ductul epididimar capul epididimului. Ductele eferente continuă rețeaua testiculară, străbat albuginea și se termină în ductul epididimar.

Epididimul (*Epididymis*)

Este o componentă a căilor spermatice, plasată pe marginea posterioară a testiculului, în continuarea ductelor eferente testiculare. I se descrie un cap, un corp și o coadă.

Capul (*Caput epididymidis*) este partea cea mai anterioară și mai voluminoasă. El apare neted, rotunjit și este situat pe extremitatea superioară a testiculului.

Corpul (*Corpus epididymidis*) ușor aplatizat, de forma unei virgule, este prismatic triunghiular. Fața superioară este convexă. Baza este concavă și orientată către fața externă a testiculului. Marginea laterală este subțire și tranșantă, formând cu vaginala un reces. Marginea medială este mai groasă și raspunde vaselor ce intră și ies din hilul testiculului.

Coadă (*Cauda epididymis*) este situată pe extremitatea inferioară a testiculului. Se continuă cu ductul deferent, cu care face un unghi deschis anterior.

Structură

În structura epididimului se găsește ductul epididimar (*Ductus epididymidis*), foarte sinuos. La nivelul capului sosesc ductele eferente care apar ca "dinții de pieptene". între sinuozițiile ductului epididimar se află țesut conjunctiv foarte dens.

Vascularizația și inervația complexului epididimotesticular

Circulația arterială a complexului epididimotesticular este asigurată de o arteră principală și două artere accesorii.

Nervii complexului testiculo-epididimar provin din plexul spermatic situat la nivelul aortei abdominale și din plexul deferențial care se distribuie epididimului și canalului deferent.

Ductul ejaculator (*Ductus ejaculatorius*)

Ductul ejaculator rezultă din unirea în unghi foarte ascuțit a ampulei ductului deferent cu ductul excretor al veziculei seminale. Ele străbat prostate ca să se deschidă în uretra prostatică. Sunt în număr de două: unul drept și altul stâng.

Cele două ducte ejaculatoare au o direcție anteroinferioară. După ce străbat prostata se deschid prin două orificii abia vizibile, în dreapta și în stânga utriculului prostatic, pe colicului seminal.

Raporturile. Ductul ejaculator, în porțiunea incipientă, se găsește superior de prostată. Cele două ducte ejaculatoare străbat țesutul prostatic.

Ductele ejaculatoare sunt situate între lobul mediu și cei doi lobi laterali ai prostatei.

Penisul (*Penis*)

Penisul este organul copulației la bărbat. El cuprinde organele erectile și este parcurs de porțiunea terminală a uretrei având rol și în micțiune.

Penisul este situat imediat deasupra scrotului, anterior de simfiza pubiană. El este legat de formațiunile perineului anterior, dar suspendat de simfiza pubiană printr-un ligament fibros și printr-un ligament elastic.

Penisul prezintă de studiat un corp și două extremități: una anterioară și alta posterioară

Corpul (*Corpus penis*) prezintă: o față postero-superioară sau dosul penisului (*Dorsum penis*) o față anteroinferioară sau uretrală (*Facies urethralis*) pe care proemină corpul spongios; două margini laterale rotunjite.

Extremitatea posterioară sau rădăcina penisului (*Radix penis*), intră în constituția perineului anterior și este fixă. Ea este alcătuită: de inserțiile corpilor cavernoși pe ramurile ischiopubiene și din bulbul penisului.

Extremitatea anterioară este formată de glandul penisului, acoperit de prepuțiu.

Mijloace de fixare

Corpul este menținut în poziție de legătura sa cu rădăcina și de două ligamente:

- ligamentul suspensor al penisului - are formă triunghiulară; are originea anterior de simfiza pubiană și se împarte în două lame care se insera pe fața laterală a corpului cavernos;
- ligamentul fundiform - are originea în partea inferioară a liniei albe, apoi se împarte în două lame care trec lateral de lig.suspensor al penisului; fibrele profunde ale lig.fundiform se unesc pe fața uretrală a penisului, iar cele superficiale se termină în septul scrotal.

Glandul (*Glans penis*) penisului este o formațiune conoidă. El prezintă de studiat:

Vârful. Pe el se găsește meatul urinar (*Ostium urthrae externum*), cu o fantă verticală.

Baza este tăiată oblic dinspre posterior înspre anteroinferior, ea depășește în diametru corpul penisului și formează un relief circular – coroana glandului (*Coroana giandis*). Această coroană este mai înaltă spre dosul penisului decât pe fața uretrală. Între coroana propriu-zisă și corpul penisului se găsește colul glandului (*Cellum giandis*).

Lungimea feței sale posterosuperioare este de două ori mai mare decât a feței anteroinferioare. Pe linia mediană a feței sale anteroinferioare se găsește un șanț longitudinal median care se întinde din apropierea meatului urinar până la colul glandului. În șanț există o plică mucoasă triunghiulară care poartă numele de frâul prepuțului (*Fremulum prepuții*).

Prepuțul penisului (*Preputium penis*) reprezintă manșonul tegumentar dispus în jurul glandului. Acest manșon are o suprafață exterioară, o suprafață interioară, o circumferință posteroinferioară și o circumferință anterosuperioară.

Suprafața exterioară se continuă cu pielea penisului fără nici o demarcație. Suprafața interioară este acoperită de mucoasă care se mulează pe glandul penisului, fără a adera de acesta. Circumferința posteroinferioară răspunde șanțului balano-prepuțial. Circumferința anterosuperioară este liberă și alcătuiește orificiul prepuțial.

Structură

În structura penisului intră organele erectile și învelișurile. Organele erectile cuprind corpii cavernoși și corpul spongios.

Corpii cavernoși (*Corpus cavernosum penis*) ai penisului sunt două formațiuni cilindrice, alipite pe linia mediană. Între cei doi corpi cavernoși nu există decât o singură despărțitoare care poartă numele de septul penisului

(*Septum penis*). Corpii cavernoși se inseră prin extremitatea lor posterioară pe ramurile ischiopubiene. Pe fața dorsală a penisului, între corpii cavernoși se găsește un șanț pentru vase și nervi. Pe fața uretrală, între ei, se găsește șanțul destinat uretrei; cele două fețe laterale sunt rotunjite.

În structura corpiilor cavernoși se găsește un înveliș fibros numit albuginea corpiilor cavernoși (*Tunica albuginea corporum cavernosorum*) și un sistem de trabecule cu caverne în care circulă sângele. Fibrele albuginee sunt dispuse pe două planuri. Unul superficial cu fibre longitudinale și altul profund cu fibre circulare. Acesta nu este continuu, prezintă numeroase ferestre care îi dau un aspect pectinat. De pe sept și de pe albuginee se desprind o serie de trabecule (*Trabeculae corporum cavernosorum*) care se întretaie haotic și formează cavernele corpului cavernos (*Cavernae corporum cavernosorum*).

Corpul spongios al penisului (*Corpus spongiosum penis*) este un corp cilindric, impar, situat median, pe fața uretrală, între cei doi corpi cavernoși.

Corpul spongios al penisului este străbătut de uretră. Extremitatea sa posterioară, piriformă numită bulbul corpului spongios. Bulbul penisului are un vârf situat între cei doi corpi cavernoși alăturați, acesta se continuă cu porțiunea intermediară a corpului spongios; o bază orientată către rafeul posterior și median dintre cei doi mușchi transversii ai perineului. Este acoperit de fascia perineală superficială și de mușchii bulbospongioși.

Corpul spongios prezintă la extremitatea sa anterioară o dilatație numită glandul penisului. În structura corpului spongios intră de asemenea o albuginee (*Tunica albuginea corporis spongiosi*) și formațiuni septale, care alcătuiesc cavernele (*Cavernae corporis spongiosi*) ca și la corpii cavernoși ai penisului.

Învelișurile penisului sunt în număr de patru, pornind de la exterior către interior.

- Învelișul cutanat (*Cutis penis*) cu pielea fină și mobilă, cu un rafeu median (*Raphe penis*) ce continuă rafeul median al scrotului.
- Tunica dartos (*Tunica dartos*)
- Fascia superficială a penisului sau celuloasa (*Fascia penis superficialis*) este formată din țesut conjunctiv lax.
- Fascia profundă (*Fascia penis profunda*) a penisului este dispusă imediat în jurul celor trei formațiuni erectile

Prepuțul este format din următoarele straturi, din exterior spre interior: pielea (*Cutis glandis*), tunica dartos, fascia peniană superficială și mucoasa. Între mucoasa prepuțului și mucoasa glandului, la nivelul șanțului balanoprepuțial, se deschid glande sebacee rudimentare numite glandele prepuțiale (*Glandulae preputiales*).

Vase și nervi

Arterele provin din arterele dorsale ale penisului și artera pudendală externă pentru învelișurile penisului; artera profundă a penisului, artera dorsală a penisului, artera bulbului penisului, artera uretrală – toate cu origine în artera pudendală internă pentru organele contractile.

Venele se strâng în două sisteme, unul superficial și celălalt profund care comunică între ele.

Limfaticele drenează limfa în limfaticele tunicilor penisului, limfaticele glandului și limfaticele organelor erectile.

Inervația penisului este subordonată centrilor medulari lombosacrați.

Vagina (Vagina)

Vaginul sau vagina este un conduct musculo-membranos care prin extremitatea sa superioară se insera pe colul uterin iar prin extremitatea inferioară se deschide în vulvă. El reprezintă organul copulației la

femeie, în același timp, servește la trecerea fluxului menstrual, a produselor de secreție ale uterului, cât și la expulzia fătului și a anexelor sale. Vagina este un organ impar și median, așezat în excavația pelvină și în perineul anterior. Anterior de el se află vezica urinară și uretra, iar posterior, rectul. Apare ca un cilindru aplatizat în sens anteroposterior, îngustat în porțiunea inferioară și cupuliform în porțiunea superioară. În condiții normale, datorită presiunii abdominale, peretele anterior și peretele posterior al canalului se aplică unul peste celălalt, iar cavitatea devine virtuală. În porțiunea mijlocie a sa, pe o secțiune orizontală, apare sub forma literei "H" fiindcă la extremitățile fisurii transversale se mai adaugă două fisuri sagitale.. La nivelul vulvei, vagina este turtită transversal iar deschiderea ei are aspectul unei fante eliptice cu axul mare anteroposterior. Spre uter, extremitatea sa superioară ia o formă cilindrică în jurul colului uterin.

Loja vaginală

Este limitată astfel:

- anterior de vezică și uretră;
- posterior de rect;
- lateral de mușchii ridicători anali.

Mijloace de fixare

Sunt reprezentate de elemente ce mențin poziția verticală și ușor oblică anteroinferior a vaginei. Ele sunt comune cu ale uterului:

- superior, prin conexiunile cu colul uterin ce este menținut strâns prin lamelele sacrorectogenitopubiene și prin ligamentele transversale;
- inferior, prin aderențele cu diafragma urogenitală și cu mușchiul transvers profund;
- anterior, prin raporturile cu vezica urinară și cu uretra;
- posterior, prin raporturile față de rect. Vagina este suspendată prin colul uterin, țesutul celular pelvisubperitoneal, vezica urinară, uretră și rect.

Vagina este susținută prin conexiuni cu planșeul perineal în care este cuprins. Ea este bine fixată în porțiunea inferioară, pentru că în porțiunea superioară să devină mobilă prin deplasările pe care le pot avea colul uterin, vezica urinară și rectul.

Conformație externă

Vagina prezintă de studiat o față anterioară (*Paries anterior*), o față posterioară (*Paries posterior*), 2 fețe sau margini laterale, o extremitate superioară și o extremitate inferioară.

Conformație internă

Suprafața interioară a vaginei este plisată la vârste tinere și devine netedă la vârste înaintate. În mod normal, pe peretele anterior și pe peretele posterior se constată "plicii". Ele alcătuiesc coloanele vaginei (*Columnae rugarum*) și plicile transversale ale vaginei (*Rugae vaginales*). Coloana de pe peretele anterior (*Columna rugarum anterior*) este mai proeminentă decât cea a peretelui posterior și începe la ostiumul vaginal cu o dilatație-carina urethralis vaginae sau tuberculul vaginal. Coloana de pe peretele posterior (*Columna rugarum posterior*) apare mai puțin dezvoltată. Ea se observă până la jumătatea vaginei, unde începe să se piardă. Cele două coloane nu sunt dispuse una în fața celeilalte, pe linia mediană. Plicile transversale ale vaginei sunt mai evidente în jumătatea inferioară. La nou născută ele sunt mai înalte și ocupă toți pereții, semănând cu valvulele conivente. Plicile scad în înălțime și rămân dispuse numai în jumătatea inferioară a organului, la femeia nulipară. Ele dispar treptat, în timp, după sarcini multiple. La femeile în vârstă înaintată vagina apare netedă din cauza atrofiei regresive a plicilor. Extremitatea superioară a canalului vaginal are forma de orificiu circular, dispus oblic superoinferior și posteroanterior. El îmbrățișează colul uterin la unirea 1/3 inferioare cu 2/3 superioare ale acestuia. Astfel, se crează în jurul colului uterin un șanț circular cu numele de "fornix" (*Fornix vaginae*) sau bolta vaginei sau fundul de sac al vaginei. Aici, musculara vaginei se continuă cu musculara uterină iar mucoasa vaginei cu mucoasa uterină.

Fornixul se divide topografic în patru funduri de sac:

- Fundul de sac vaginal anterior (*Pars anterior*) este redus.
- Fundul de sac vaginal posterior (*Pars posterior*) sau "receptaculul spermei"
- Fundurile de sac vaginale laterale (*Pars lateralis*) leagă cele două funduri de sac, anterior și posterior

Extremitatea inferioară formează orificiul vulvovaginal (*Ostium vaginae*).

Structură

Cu excepția peritoneului care îmbracă porțiunea cea mai ridicată a peretelui posterior al fundului de sac dorsal al vaginei, pereții vaginei sunt compuși din trei tunici concentrice:

- Tunica spongioasă (*Spongiosa*) sau "paracolpium" înconjoară vagina și se confundă cu țesutul celular al regiunilor vecine.

- Tunica musculară (*Tunica muscularis*), conține fibre musculare longitudinale superficiale și fibre musculare circulare profunde.
- Tunica mucoasă (*Tunica mucosa*) căptușește suprafața interioară a vaginei.

Vascularizație și inervație

Arterele vaginei își au originea în artera uterină prin artera vaginală lungă și în artera rectală mijlocie.

Artera uterină participă la irigația arterială prin ramura cervicovaginală și vaginală, pentru porțiunea superioară a vaginei. Artera vaginală lungă vascularizează porțiunea inferioară a vaginei, căreia îi dă o ramură longitudinală numită "artera azigos a vaginei". Artera rectală mijlocie emite ramuri pentru fața posterioară a vaginei.

Venele vaginei ocupă marginile laterale, sunt numeroase și formează plexuri bogate. Plexurile venoase sunt satelite pentru cele două artere azigos. Ele se varsă în venele uterine la nivelul istmului și comunică cu venele rectale mijlocii. În timpul sarcinii plexurile vaginale se măresc considerabil iar la naștere pot da hematoame apreciabile.

Limfaticele se îndreaptă spre o rețea exterioară sau perivaginală. Din aceasta, ramurile eferente sunt dirijate: spre nodulii limfatici iliaci externi, prin grupul superior; spre nodulii iliaci interni, prin grupul mijlociu; spre nodulii presacrați, prin grupul inferior. Vaginul prezintă două rețele limfatice de origine: mucoasă și musculară.

Nervii pornesc din porțiunea anteroinferioară a plexului hipogastric inferior. Porțiunea inferioară a vaginei primește filete din nervul pudendal intern.

Organele genitale externe

Totalitatea organelor genitale externe alcătuiesc vulva, care este compusă din următoarele formațiuni:

- labiile mari;
- labiile mici;
- vestibulul;
- himenul;
- glandele Bartholin;
- clitorisul

Labiile

Labiile sunt pliuri ale pielii; mărginesc părțile laterale ale vulvei și sunt de două feluri: labiile (buzele) mari și mici.

Labiile mari (*Labium majus pudendi*) sunt 2 cute tegumentare având o formă ovoidă alungită, acoperite cu păr pe fața lor externă; fața lor internă are aspect de mucoasă și prezintă numeroase glande sebacee care secretă smegma vulvară. La femeia nupilară (care nu a născut) labiile mari sunt aplicate una pe alta, ascunzând restul organelor genitale externe și sunt îndepărtate delimitând o ușoară fantă vulvară la femeia care a născut. Labiile mari se unesc la cele două extremități formând o comisură anterioară și alta posterioară. Comisura anterioară se continuă cu muntele lui Venus; cea posterioară este mai aparentă decât prima și este cunoscută sub numele de furculiță.

În structura labiilor mari intră următoarele componente:

- Pielea, e pigmentată, bogată în glande sebacee și sudoripare; poate fi sediul furunculelor.
- Dartosul labial, similar cu cel scrotal, e mai evident pe partea laterală și inferioară a labiilor.
- Țesutul celular subcutanat
- Sacul elastic, dă forma și consistența caracteristică a labiilor mari.

E format dintr-un înveliș fibroelastic, mai voluminos spre comisura posterioară, mai îngust și deschis spre inelul superficial al canalului inghinal. În interior conține un corp grăsos în care se termină răsfrându-se, ligamentul rotund al uterului.

Labiile mici (*Labium minus pudendi*) sunt două repliuri cutanate cu aspect de mucoasă, care sunt situate în interiorul labiilor mari, fiind acoperite în mare parte de acestea. Anterior ele se unesc sub clitoris formând frâul clitoridian, iar pe fața dorsală a clitorisului formează căpișonul sau prepuțul clitoridian; posterior labiile mici se pierd treptat în labiile mari.

Vestibulul vulvar este delimitat de clitoris, labiile mici și orificiul extern al uretrei (meatul). Este o regiune de formă triunghiulară în care se deschid uretra și canalele glandelor Skene.

Himenul este un sept membraniform care închide intrarea în vagin. Prezintă un orificiu a cărui formă poate fi: inelară, cribiformă (ciuruit), semilunară. Prin orificiul himenului se scurge la exterior sângele menstrual. La primul raport sexual himenul se rupe în mai multe locuri, dând naștere după cicatrizare la carunculii himenali; la naștere, rupturile se accentuează și mai mult.

Glandele Bartholin, în număr de două, sunt situate la baza labiilor mari, de fiecare parte câte una. Fiecare glandă are un canal excretor care trece prin baza labiilor mici și al cărui orificiu extern se deschide în șanțul dintre labii și himen, șanțul nimfo-himenal. Rolul glandei este de a secreta un lichid filant care lubrifică organele genitale externe. Aparatul erectil este reprezentat de clitoris și bulbii vaginului.

Clitorisul (*Clitoris*) reprezintă organul omolog al penisului de la bărbat. El este situat în porțiunea anterioară și superioară a vulvei. Este format din două rădăcini (*Crura clitoris*) care includ corpii cavernoși ce iau naștere de pe ramurile ischiopubiene și din corpul spongios (foarte rudimentar). Cei doi corpi cavernoși converg și formează pe linia mediană "corpul clitorisului" (*Corpus*). Corpul clitorisului se cudează la "unghiul clitoridian" și se termină prin "gland" (*Glans clitoris*) care este mult mai mic decât glandul penisului de la bărbat. Unghiul clitorisului este menținut prin "ligamentul suspensor al clitorisului". Prezintă o porțiune mascată de labiile mari și o porțiune liberă. Porțiunea liberă este acoperită de "prepuțiu" (*Preputium clitoridis*), iar inferior se află o plică mucoasă numită "frâul clitorisului" (*Frenulum clitoridis*). În constituția clitorisului intră cei doi corpi cavernoși (*Corpus cavernosum clitoridis dextrum et sinistrum*), înveliți de albuginee, septul corpurilor cavernoși (*Septum corporum cavernosum*) și "fascia clitoridiană" (*Fascia clitoridis*).

Bulbii vaginului (*Bulbus vestibuli*) fac parte din aparatul erectil și înconjoară uretra și intrarea în vagin. Fața lor internă vine în raport cu glandele Bartholin și cu vaginul.

Vulva

Vulva reprezintă partea externă a organelor genitale feminine. Este formată din fanta vulvară anterioară, fanta vulvară posterioară, labiile mari și labiile mici. Vulva (*Pudendum femininum* = rușinea feminină) este partea externă a vaginului, fiind compusă din muntele lui Venus (*Mons pubis/Mons veneris*), labiile mari sau buzele mari (*Labia majora pudendi*), aflate la deschiderea largă exterioară, fiind înconjurate de o zonă pubiană acoperită cu păr și labile mici sau buzele mici (*Labia minora pudendi*) care delimitează deschiderea anterioară vaginală, unde se varsă urina venită prin deschiderea meatului urinar. În treimea inferioară a vestibulului vaginal se află glandele Bartholine, care asigură umiditatea mucoasei vaginale. La comisura superioară a labiilor mici se află clitorisul, o formațiune bogat înervată erectilă de formă cilindrică, care corespunde glandului penisului de la bărbat, fiind învelit de o teacă pielosă. Zona de trecere de la deschiderea vulvară la orificiul anal este denumit perineu. Spațiul dintre labiile mari poartă denumirea de deschidere vulvară; iar spațiul mărginit de labiile mici determină vestibulul vaginului. La nivelul vestibulului vaginal se deosebesc două zone:

- zonă anterioară, unde se observă deschiderea orificiului extern al uretrei;
- zonă posterioară, unde se observă orificiul vaginal cu himenul sau cu carunculii himenali (resturi cicatrizate ale himenului). De o parte și de alta a orificiului vaginal, există două orificii în care se deschid canalele glandelor vulvovaginale (Bartholin). Secreția lor și a glandelor din labiile mici păstrează umedă intrarea în vagin, facilitând intrarea penisului în vagin.

Vascularizația și inervația vulvei

Arterele provin din artera femurală și cele mai multe din artera pudendală internă. Artera femurală, prin arterele pudendale externe irigă muntele pubian și partea anterioară a labiilor mari și mici (ramurile labiale anterioare). Artera pudendală internă dă: arterele labiale posterioare pentru labii; artera bulbului vestibulului; artera profundă a clitorisului și artera dorsală a clitorisului pentru corpul erectil.

Venele vulvei conduc sângele spre venele femurală și pudendală internă. Vena femurală primește sângele părții anterioare a formațiunilor labiale (prin venele labiale anterioare) și din rețeaua superficială a clitorisului (prin venele dorsale superficiale ale clitorisului). Vena pudendală internă culege sângele din: porțiunea posterioară a formațiunilor labiale (prin venele labiale posterioare) și de la corpul erectil. Venele bulbilor vestibulului, larg anastomozate cu cele ale clitorisului și ale labiilor, precum și rețeaua profundă a clitorisului (prin vena dorsală profundă) se varsă în plexul vezico-vaginal, iar acesta în vena rușinoasă internă.

Limfaticile cu numeroase anastomoze bilaterale, conduc spre nodurile inghinale superficiale. Glandul clitorisului își trimite limfa spre nodurile inghinale profunde și iliace externe.

Inervația senzitivă este asigurată prin ramurile genitale ale nervilor ilio-hipogastric, ilio-inghinal și genitor-femural (dau ramuri labiale anterioare) și de nervul rușinos (dă ramuri labiale posterioare și nervul dorsal al clitorisului). Există și o componentă vegetativă (simpatică) ce provine din plexul hipogastric inferior.